

Nr B 160

Av herr Carlsson, Eric, m. fl., om bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva uppskov med förändring till lägre skolform.

En viktig förutsättning för att skolundervisningen skall kunna bli fullgod är att antalet lärjungar i varje klass inte är alltför stort. Elevantalet måste hållas på en rimlig nivå, om inte lärarnas arbetsbörda skall bli för tung och undervisningens kvalitet eftersätts. Från dessa synpunkter var riksdagens beslut i fjol om en successiv återgång till 1947 års bestämmelser rörande klass-medeltalen i små- och folkskola att hälsa med tillfredsställelse.

I KK av den 6 juni 1947 (nr 234) stadgas bl. a., att förändring till lägre skolform bör ske, då lärjungeantalet kan beräknas mera varaktigt understiga

i skolor av A-form, sammanlagt i klasserna 3 och 4 resp. 5 och 6 (7)	35
i skolor av B 1-form, å folkskolestadiet	30
i skolor av B 2-form, å folk- o. småskolestadiet	25
i skolor av a-form, å småskolestadiet	25

Med den minskning av elevunderlaget som för närvarande pågår, där skolöverstyrelsen räknar med ett födelsetal på 12 ‰, är på många håll i vårt land risken för försämrade skolformer överhängande. Landsbygdsdistrikten visar ofta lägre antal nybörjare än födelsetalen utvisar, medan för tätorternas del situationen ofta är den motsatta. Konsekvenserna härav blir för glesområdena försämrade skolformer och indragna skolor, medan tätorterna får »mätade» avdelningar, brist på undervisningslokaler m. m.

En försämring av skolformen är i och för sig en betänklig sak. För läraren innebär den dels en större avdelning, dels också flera klasser och läxlag i samma avdelning. Frågan om läraravdelningarnas storlek har i olika omgångar och sammanhang varit föremål för överväganden. Sålunda begärde 1956 års riksdag utredning med sikte på att redan 1958 få fram beslut. Riksdagens hemställan gällde den gången »utredning och förslag rörande sänkning av lärjungeantalet i undervisningsavdelningarna inom folkskoleväsendet samt vid de allmänna läroverken och därmed jämförliga läroanstalter» (SOU 1956 nr 154). 1957 års statsutskott erinrade i anledning av motioner om att »inom ecklesiastikdepartementet pågår utredning rörande frågan om elevantalet i klasserna i andra former av folkskolan än A-formen samt i de högre skolorna, vilken utredning såvitt gäller folkskolan beräknas kunna slutföras under innevarande år» (SOU 1957 nr 105). Senast vid 1958 års A-riksdag uttalade statsutskottet, att utredningsmaterial i frågan sammanställts i eckle-

siastikdepartementet och att ärendet är föremål för ytterligare beredning (SOU 1958 nr 70).

Under den tid som måste förflyta innan riksdagen kan ta ståndpunkt till det väntade utredningsresultatet anser vi att det skulle vara särskilt olyckligt att företa en ändring till lägre skolform, som skulle medföra betydande svårigheter inte minst de första åren på grund av erforderlig anpassning till undervisningsplanerna. Detta så mycket mera som vi räknar med att ett kommande riksdagsbeslut måste innebära en sådan minskning av elevantalet i resp. avdelningar att resultatet mångenstädes nog blir en återgång till den högre skolformen.

En förändring till lägre skolform är som vi framhållit alltid förenad med betydande olägenheter för undervisningen vid övergången och betyder givetvis även sedan en klar kvalitetsförsämring, som om den inte kan undvikas träffar många skolor inte minst på landsbygden. Alldeles särskilt i denna tid, då — som ovan framhållits — en utredning pågår, synes därför önskvärt att Kungl. Maj:t — med rätt att delegera beslutanderätten till annan myndighet — beredes möjlighet att medge undantag från nu gällande bestämmelser om förändring till lägre skolform.

Med hänvisning till det anförda hemställas,

att riksdagen måtte bemyndiga Kungl. Maj:t att i avvaktan på förslag, vartill pågående utredning kan väntas förandleda, medgiva uppskov med förändring till lägre skolform i fall då så kan befinnas skäligt.

Stockholm den 3 juli 1958

Eric Carlsson

Bertil Jonasson

Sven E. Sundin